

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 23 czerwca 2017 r.

Pozycja 98

POSTANOWIENIE z dnia 20 czerwca 2017 r. Sygn. akt Ts 36/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej W.P. i M.N. w sprawie zgodności:

art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682) z art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 21 lutego 2017 r. (data nadania) W.P. oraz M.N. (dalej: skarżący) zakwestionowali zgodność art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682; dalej: k.r.o.), w zakresie, w jakim „nie umożliwia zawarcia małżeństwa przez dwie osoby tej samej płci, a co najmniej nie przewiduje jakiegokolwiek formy prawnej instytucjonalizacji związków tworzonych przez osoby tej samej płci”, z art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 30 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną wniesiono na podstawie następującego stanu faktycznego i prawnego. Skarżący od 13 lat żyją w bliskim i stabilnym związku. Łączy ich głęboka więź uczuciowa, fizyczna i ekonomiczna. 4 listopada 2015 r. skarżący udali się do Urzędu Stanu Cywilnego w celu złożenia zapewnień o nieistnieniu okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa. Pismami z grudnia 2015 r. Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w B. powiadomiła skarżących o odmowie przyjęcia oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński. 23 grudnia 2015 r., skarżący wystąpili do Sądu Rejonowego w B. o rozstrzygnięcie, czy przyczyny wskazane w zawiadomieniach uzasadniają odmowę przyjęcia przez Kierownika USC w B. oświadczeń skarżących o wstąpieniu w związek małżeński. Postanowieniem z maja 2016 r. Sąd Rejonowy w B. stwierdził, że okoliczności przedstawione przez Kierownika USC w B. uzasadniają odmowę przyjęcia oświadczeń od skarżących. Apelacja złożona od powyższego orzeczenia została oddalona przez Sąd Okręgowy w T. postanowieniem z października 2016 r.

Z wydaniem wskazanych powyżej rozstrzygnięć na podstawie zaskarżonego przepisu skarżący wiążą naruszenie praw konstytucyjnych gwarantowanych przez art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 30 Konstytucji. Naruszenie tych praw polegało – zdaniem skarżących – na nieproporcjonalnym ograniczeniu prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, prawa do decydowania o swoim życiu osobistym. Z naruszeniem tych praw związane jest naruszenie prawa do równego traktowania przez organy publiczne oraz zakazu dyskryminacji w życiu społecznym z jakiegokolwiek przyczyny. Zdaniem skarżących doszło także do naruszenia ich godności.

W uzasadnieniu przedstawionych w skardze zarzutów skarżący, wskazują w pierwszej kolejności, że art. 18 Konstytucji nie zawiera definicji małżeństwa tzn. nie określa najbardziej podstawowych, konstrukcyjnych cech tej instytucji. Nawiązując zatem do poglądów wypowiedzianych w doktrynie, skarżący uznali, że ustrojodawca nie zakazuje ustanowienia na poziomie ustawowym instytucji małżeństwa osób tej samej płci. Zdaniem skarżących oznacza to, że przyjęta w zaskarżonym art. 1 § 1 k.r.o. konstrukcja, zgodnie z którą małżeństwo zawrzeć mogą wyłącznie osoby różnej płci jest niezgodnym z Konstytucją zawężeniem zakresu zastosowania tej instytucji. Skarżący podkreślili, że zarzuty przedstawione w skardze nie zmierzają do wykazania luki w obowiązującym systemie prawa, lecz do poddania kontroli Trybunału zaistniałego pominięcia prawodawczego, polegającego na zbyt wąskim ujęciu zakresu zastosowania kwestionowanego przepisu k.r.o. W ocenie skarżących powyższa restryktywność kwestionowanego przepisu k.r.o. jest źródłem nieproporcjonalnego naruszenia przysługującego im prawa do poszanowania życia prywatnego, rodzinnego i decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47 Konstytucji) w związku z naruszeniem zasady równości i zakazu dyskryminacji (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji), a w konsekwencji narusza też godność skarżących (art. 30 Konstytucji). W przekonaniu skarżących zawarcie małżeństwa jest „realizacją wolności każdego człowieka do decydowania o swoim życiu osobistym i emanacją prawa do prywatności oraz życia rodzinnego, które Konstytucja gwarantuje każdemu, bez względu na orientację seksualną. Ich zdaniem, prawo do zawarcia małżeństwa pozostaje więc pod ochroną art. 47 Konstytucji, z którego skarżący wywodzą pozytywny obowiązek władz publicznych do zapewnienia efektywnej ochrony tych praw. Takiej ochrony nie zapewniają zaś rozproszone regulacje prawne przyznające osobom pozostającym w stałych, ale nieformalnych związkach, z partnerami tej samej płci, określone uprawnienia jedynie w wybranych sytuacjach. Zdaniem skarżących ograniczenia ich praw wynikających z art. 47 Konstytucji nie uzasadnia względ na żadną z wartości wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji. W uzasadnieniu zarzutów skierowanych przeciwko art. 1 § 1 k.r.o. skarżący nawiązali także do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 21 lipca 2015 r. (sprawa Oliari przeciwko Włochom). Skarżący przedstawili również argumenty na potwierdzenie zarzutu niezgodności kwestionowanego unormowania z zakazem odmiennego traktowania przez prawodawcę podmiotów podobnych (osoby pozostające w trwałych związkach z partnerami tej samej płci względem osób pozostających w takich związkach z partnerami różnej płci). W ocenie skarżących różnicowanie tych kategorii osób ma charakter arbitralny i niesprawiedliwy, co prowadzi do konkluzji o niezgodności takiego mechanizmu z konstytucyjnymi zasadami równości i godności.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze kon-

stytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK.

W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia wymogi formalne wynikające z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz z przepisów ustawy o TK.

Jak ustalił Trybunał, skargę konstytucyjną złożył w imieniu skarżących adwokat, który przedstawił stosowne pełnomocnictwo. Skarżący wyczerpali przysługującą im drogę prawną, ponieważ od postanowienia Sądu Okręgowego z października 2016 r. nie przysługują żadne zwyczajne środki zaskarżenia. Trybunał stwierdza też, że skarżący dochowali trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 ustawy o TK. Z treści dołączonych do skargi dokumentów wynika, że postanowienie Sądu Okręgowego zostało doręczone pełnomocnikowi skarżących 22 listopada 2016 r., zaś skarga konstytucyjna została złożona 21 lutego 2017 r. (data nadania).

Skarżący prawidłowo, tzn. adekwatnie zarówno do treści orzeczenia wydanego w ich sprawie, jak i do zarzutów sformułowanych w skardze, określili przedmiot zaskarżenia – art. 1 § 1 k.r.o. Przedstawili także argumenty uprawdopodobniające zarzut naruszenia przez zakwestionowany przepis k.r.o. przysługujących im praw wynikających z art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 30 Konstytucji.

Tym samym należy przyjąć, że skarżący wypełnili obowiązki wynikające z art. 53 ustawy o TK, co uzasadnia nadanie analizowanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.